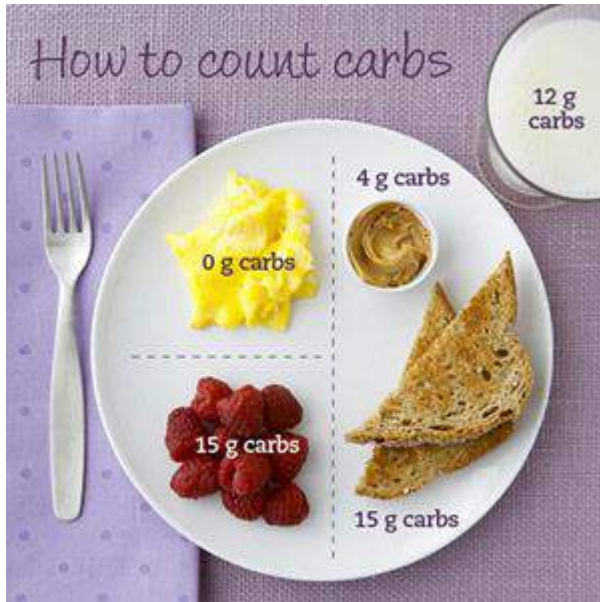

TÜRK DİYABET CEMİYETİ

KARBONHİDRAT SAYIMI

Uzm.Dyt Ceren Yolaçan İşeri

Diyabet Tedavisi

Eğitim

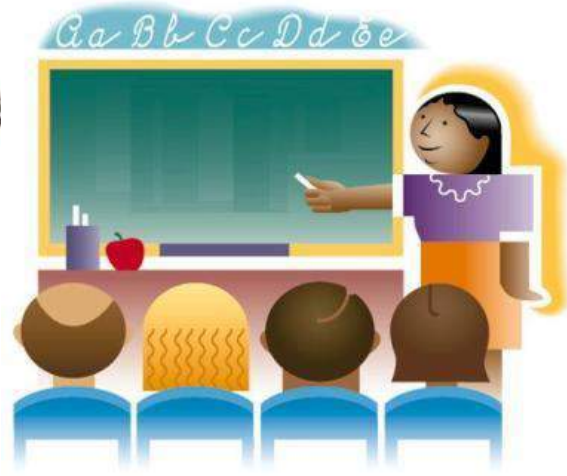
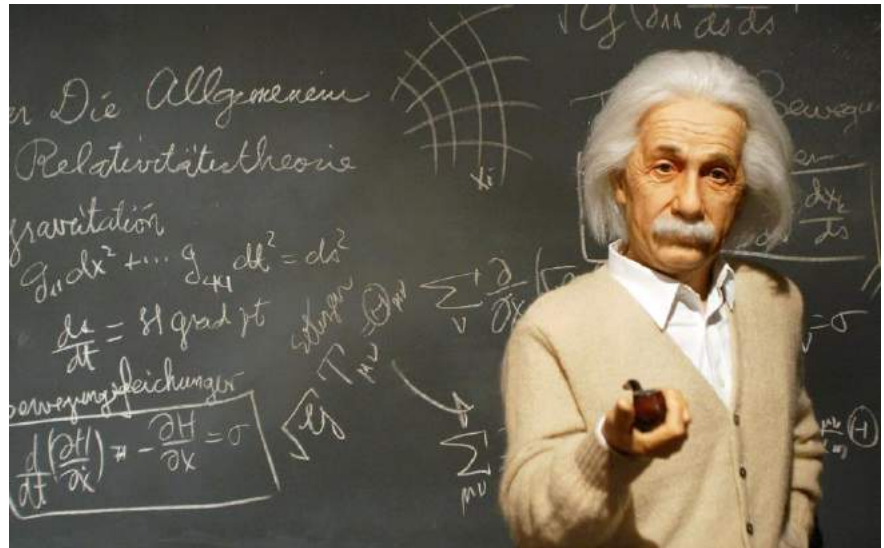
Tıbbi Beslenme Tedavisi

Egzersiz

İlaç (İnsülin)

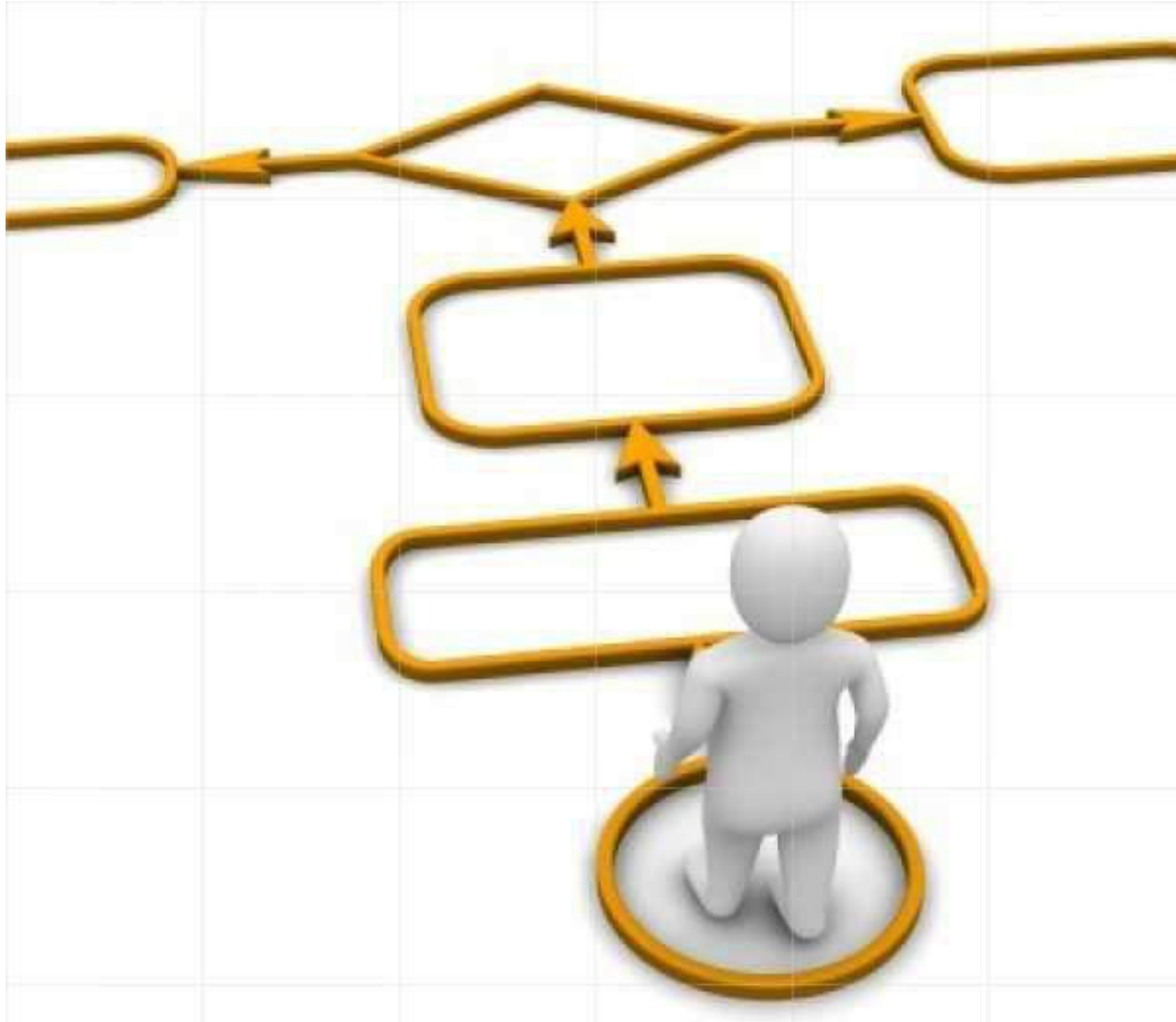

HEDEF

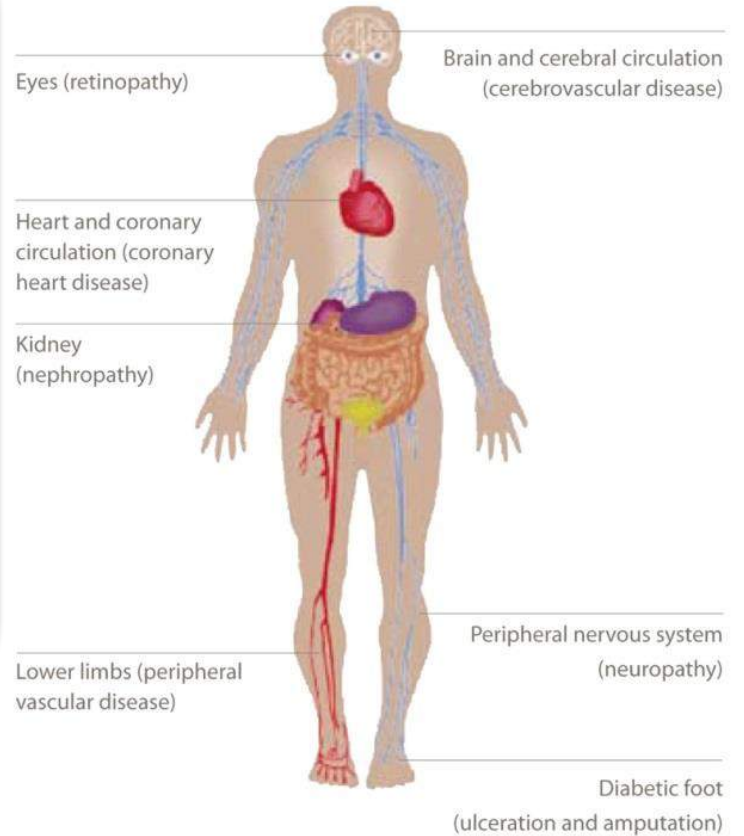
	İdeal	Hedef	Gebelik
HbA1c (%)	<6	<6,5	<6,5 (tercihen 6)
Açlık ve öğün öncesi şekeri	70-100	70-120	60-90
Öğün sonrası (1.saat)	130		<140 (tercihen 120)
Öğün sonrası (2.saat)	120	140	120

Lipidler	
Total kolesterol (mg/dl)	<200
LDL-K (mg/dl)	<100
Trigliserid (mg/dl)	<150
HDL-K (mg/dl)	>40 erkekler için <50 kadınlar için
Kan basıncı (mm/hg)	<140/90

Kan şekeri
Obezite
Kardiyovasküler hastalık
Hipertansiyon
Nefropati
Nöropati

THE MAJOR DIABETIC COMPLICATIONS

Yemek yeme zevki sağlamak

Yaşam kalitesini arttırmak

- Kanıtlarla desteklenmiş sınırlandırmalar
- Olumlu mesajlar vermek

Diyabetin Önlenmesi ve Tedavisinde Kanıta Dayalı Beslenme Tedavisi Rehberi 2014

ÖĞÜN PLANLANMA YÖNTEMLERİ

BESİN DEĞİŞİM LİSTESİ*

SÜT DEĞİŞİMİ

Aşağıdaki besinlerden herhangi birini diğerinin yerine yiyebilirsiniz.

Süt	1 su bardağı 160 g
Yoğurt	1 su bardağı 160 g
Ayran	2 su bardağı 320 g

ET DEĞİŞİMİ

Aşağıdaki besinlerden herhangi birini diğerinin yerine yiyebilirsiniz.

1 köfte 30 g	1 köfte kadar kıyma 30 g	1 küçük boy pirzola (kemiksiz) 30 g	3-4 küçük parça kuşbaşı et 30 g	1 orta boy biftek 30 g
1 köfte kadar tavuk (kemiksiz) 30 g	1 köfte kadar balık (kolüksüz) 30 g	1 kibrit kutusu beyaz peynir 30 g	2/3 kibrit kutusu kaşar peyniri 20 g	1 adet yumurta 50 g
2 dilim salam 30 g	1 küçük adet sosis 30 g			

MEYVE DEĞİŞİMİ

Aşağıdaki besinlerden herhangi birini diğerinin yerine yiyebilirsiniz.

1 orta boy limon 100 g	1/2 adet grayfurt 125 g	1 orta boy turunç 100 g	1 orta boy mandalina 100 g	1 orta boy portakal 100 g
12 adet çilek 175 g	1 küçük boy elma 100 g	14 adet vişne 80 g	3 adet kayısı 100 g	5 adet yeşil Erik 100 g
6 adet malta eriği 125 g	1/8 orta boy karpuz 200 g	1/8 orta boy kavun 200 g	1 orta boy armut 100 g	1 orta boy şeftali 100 g
1/2 su bardağı dut 60 g	1/4 orta boy ayva 80 g	12 adet kiraz 75 g	15 iri tane üzüm 80 g	1 adet incir 80 g
1 küçük-1/2 büyük muz 50 g	1/2 küçük boy nar 80 g	1 adet kuru incir 20 g	3 adet kuru kayısı 20 g	5 adet kuru Erik 20 g
1 dolu yemek kaşığı kuru üzüm 20 g	5 adet hurma 20 g	1/2 su bardağı böğürtlen 90 g	1/2 adet avokado 150 g	1 orta boy kiwi 120 g

YAĞ DEĞİŞİMİ

Aşağıdaki besinlerden herhangi birini diğerinin yerine yiyebilirsiniz.

5 adet zeytin 15 g	1 tatlı kaşığı zeytinyağı 5 g	1 tatlı kaşığı bitkisel sıvı yağ 5 g	1 tatlı kaşığı margarin (yumuşak) 5 g	2 adet ceviz 8 g
5-6 adet Hindik 10 g	1 avuç ay çekirdeği 10 g			

SEBZE DEĞİŞİMİ

Aşağıdaki besinlerden herhangi birini diğerinin yerine yiyebilirsiniz.

1 küçük boy domates (çiğ) 100 g	1/2 su bardağı domates suyu (çiğ) 240 g	4 orta boy çarliston biber (çiğ) 100 g	10 orta boy yeşil sivri biber (çiğ) 100 g	2 orta boy yeşil dolma biber (çiğ) 100 g
15 yaprak kıvrak (çiğ) 100 g	5-6 yaprak marul (çiğ) 100 g	1 küçük boy salatalık (çiğ) 100 g	5 orta boy kırmızı turp (çiğ) 100 g	1 orta demet maydonoz (çiğ) 75 g
3-4 orta boy yeşil soğan (çiğ) 75 g	1 orta boy kuru soğan (çiğ) 75 g	1 küçük boy kereviz (çiğ) 100 g	1/8 orta boy kırmızı lahana (çiğ) 100 g	4 yemek kaşığı lahana (pişmiş) 100 g
4 yemek kaşığı kamabahar (pişmiş) 100 g	4 yemek kaşığı taze kabak (pişmiş) 150 g	4 yemek kaşığı patlıcan (pişmiş) 125 g	4 yemek kaşığı ıspanak (pişmiş) 150 g	4 yemek kaşığı pazı (pişmiş) 150 g
4 yemek kaşığı ebeğömesi (pişmiş) 150 g	4 yemek kaşığı bamya (pişmiş) 75 g	4 yemek kaşığı taze fasulye (pişmiş) 150 g	4 yemek kaşığı semizotuk (pişmiş) 150 g	1 orta boy havuç 100 g
1/2 su bardağı havuç suyu 120 g	1 orta boy şalgam 150 g	4 yemek kaşığı bezelye (pişmiş) 100 g	4 yemek kaşığı prasa (pişmiş) 150 g	4 yemek kaşığı bakla (pişmiş) 100 g
1 orta boy enginar (pişmiş) 100 g				

EKMEK VE BENZERLERİNİN DEĞİŞİMİ

Aşağıdaki besinlerden herhangi birini diğerinin yerine yiyebilirsiniz.

1 ince dilim ekmek 25 g	1 kase mercimek çorbası 15 g	1 kase tarhana çorbası 15 g	1 kase buğday unu çorbası 15 g	1 kase şehriye çorbası 15 g
1 kase pirinç çorbası 15 g	1 kase domates çorbası 15 g	1 kase eto gelin çorbası 15 g	1 küçük boy palas 90 g	2 yemek kaşığı pirinç pilavı 15 g
2 yemek kaşığı bulgur pilavı 15 g	2 yemek kaşığı makarna 15 g	2 yemek kaşığı erişte 15 g	2 yemek kaşığı kuskus 15 g	1 su bardağı patlımarş mısır (yağsız) 20 g
1 avuç beyaz leblebi 20 g	1 avuç sarı leblebi 20 g	2 dilim ekmek 18 g	4 yemek kaşığı kuru fasulye 25 g	4 yemek kaşığı nohut 25 g
4 yemek kaşığı barbunya 25 g	4 yemek kaşığı iç bakla 25 g	4 yemek kaşığı yeşil mercimek 25 g	3 adet kepekli bisküvi 20 g	1 adet galena 10 g
2 adet gırsını 10 g	2 orta boy kestane 30 g	1/4 simit		

*Bu besin değişim listesi Türk Diyabet Cemiyeti'nden Dyt. Ceren Yolaçan'ın arşivinden alınmıştır.

Tabak Modeli

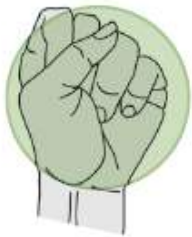

El Porsiyon Modeli

Handy portion guide

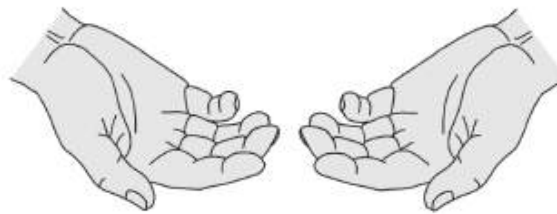
Your hands can be very useful in estimating appropriate portions. When planning a meal, use the following portion sizes as a guide:

FRUITS*/GRAINS & STARCHES*:

Choose an amount the size of your fist for each of Grains & Starches, and Fruit.

MILK & ALTERNATIVES*: Drink up to 250 mL (8 oz) of low-fat milk with a meal.

VEGETABLES*:

Choose as much as you can hold in both hands.

MEAT & ALTERNATIVES*:

Choose an amount up to the size of the palm of your hand and the thickness of your little finger.

FATS*:

Limit fat to an amount the size of the tip of your thumb.

* Food group names taken from *Beyond the Basics: Meal Planning for Healthy Eating, Diabetes Prevention and Management* © Canadian Diabetes Association, 2005. Please refer to this resource for more details on meal planning.

Karbonhidrat Sayımı

Çalışma	Populasyon	Süre	Beslenme tedavisi	A1c
UKPDS 1990 2000	Tip 2	3 ay-1 yıl	Enerji %50 kh , %20 protein, %30 yağ	% 1,9 ↓
Franz 1995	Tip 2	6 hafta	Kişiyeye özgü TBT	% 0,9 ↓
Gaetke 2006	Tip 2	3 ay	Kişiyeye özgü TBT	% 2,6 ↓
DAFNE	Tip 1	6 ay	Karbonhidrat sayımı	% 1 ↓
Saaman 2005	Tip 1	3 yıl	Karbonhidrat / İnsülin oranı	% 0,7 ↓
Lowe	Tip 1 Tip 2	12 ay	Karbonhidrat sayımı Karbonhidrat/İnsülin oranı	% 0,6 ↓
Huang 2010	Tip 2	3 aylık takipler	Beslenme eğitimi Porsiyon kontrolü	% 0,7 ↓

American Diabetes Association Guide to Nutrition Therapy for Diabetes

Çalışma
UKPDS 1990 2000
Franz 1995
Gaetke 2006
DAFNE
Saaman 2005
Lowe
Huang 2010

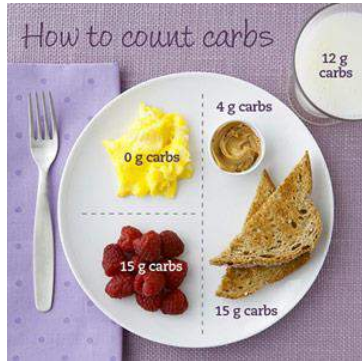

Tıbbi Beslenme Tedavisi		
A1c	Tip 1 %0,3-1	Tip 2 %0,5-2
T. Kolesterol	%7-21	
LDL	%7-22	
Trigliserid	%11-31	

	A1c
g	% 1,9 ↓
	% 0,9 ↓
	% 2,6 ↓
	% 1 ↓
	% 0,7 ↓
	% 0,6 ↓
	% 0,7 ↓

Karbonhidrat sayımı nedir?

- Öğünlerde tüketilen **karbonhidrat miktarının** hesaplaması
- Öğün öncesi **kan şekeri ve karbonhidrat miktarına** uygun **insülin dozunun** belirlenmesi

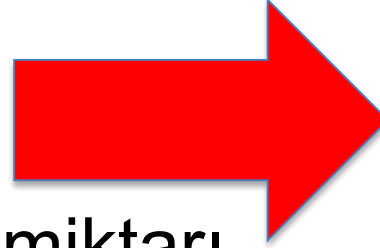

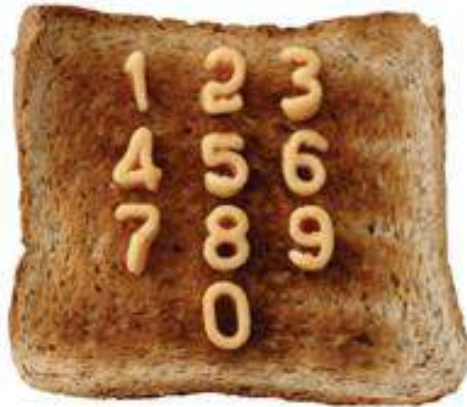

Besin seçiminde özgürlük

- Öğün öncesi kan şekeri
- Tüketilecek karbonhidrat miktarı

insülin dozunda
ayarlama

- Sık ölçümler yapılamıyor
- Diyabet ekibi ile yetersiz iletişim

Yanlış uygulamalar

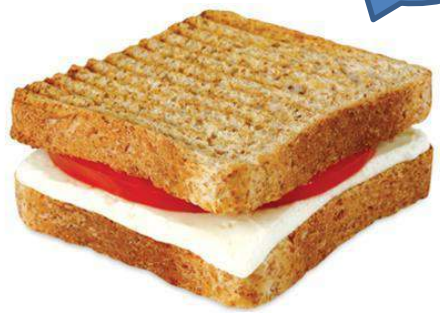

Hipo ve hiperglisemi

Yağ ve protein içeriğini hesaba katmayıp sadece karbonhidratı saymak

Kilo artışı ve/veya sağlıksız beslenme

Karbonhidrat sayımı

1. Basamak (başlangıç düzeyi)

‘Karbonhidrat sayma becerisinin kazandırılması’

2. Basamak (orta düzey)

‘Yiyecek-kan şekeri- egzersiz ilişkisinin belirlenmesi’

3. Basamak (ileri düzey)

‘Tüketilen karbonhidratın, kullanılan insülin ile eşleştirilmesi’

1-2 Basamak (Başlangıç Düzeyi)

- Tip I Diyabetliler
- Tip II Diyabetliler
- Gestasyonel diyabetliler
- Hızlı veya kısa etkili insülin analogları kullananlar
- İnsülin pompası kullananlar

3. Basamak (İleri Düzey)

- Tip I Diyabetliler
- Hızlı veya kısa etkili insülin analogları
- İnsülin pompası kullananlar

1.BASAMAK

BAŞLANGIÇ DÜZEYİ

Başlangıç düzeyi

- Karbonhidrat nedir?
- Hangi besinler karbonhidrat içerir?
- Tüketilen karbonhidratların kan şekere etkisi nedir?
- Besinlerin tüketilen miktarında kaç gram karbonhidrat vardır?
- Ana ve ara öğünlerde tüketilmesi gereken karbonhidrat miktarının veya karbonhidrat seçeneği sayısının belirlenmesi

- Karbonhidrat
- Protein
- Yağ
- Vitamin
- Mineral
- Su

Karbonhidrat

Karbonhidrat içeren besinler, içecekler postprandial glukoz kontrolünün esas belirleyicisi

Öğün planı geliştirilirken hedef karbonhidrat miktarı belirlenmesi

Şeker
Nişasta
Posa

- Şeker
- Tam taneli tahıllar
- Kuru baklagiller
- Nişastalı sebzeler
- Sebze
- Meyve
- Süt, süt ürünleri
(peynir hariç)

Tatlılar

Şekerli içecekler

Bira-şarap- likör

Şeker alkoller (-ol)

-oz

Besinlerdeki karbonhidrat miktarlarını nasıl hesaplanır?

- Karbonhidrat gramı saymak
- Karbonhidrat seçeneği/porsiyonu

Süt grubu	12 g (1 karb. seçeneği)
Ekmek grubu	15 g (1 karb. seçeneği)
Meyve grubu	15 g (1 karb. seçeneği)
Sebze grubu (4 yk)	5 g
Et grubu	0 g
Yağ grubu	0 g

Amerikan Diyabet Cemiyeti ve Amerikan Diyetisyenler Derneği tarafından hazırlanan 'Diyabetik Değişim Listeleri'nden adapte edilmiştir.

Glisemik İndeks (Gi)

50 g karbonhidrat içeren bir besinin referans besine kıyasla kan şekerini yükseltme değeri

Glisemik Yük (GY)

Besinlerin yenilen miktarının kan glukoz düzeyine etkisi

$$GY = \frac{Gi}{100} \times \text{Sindirilebilir CHO}$$

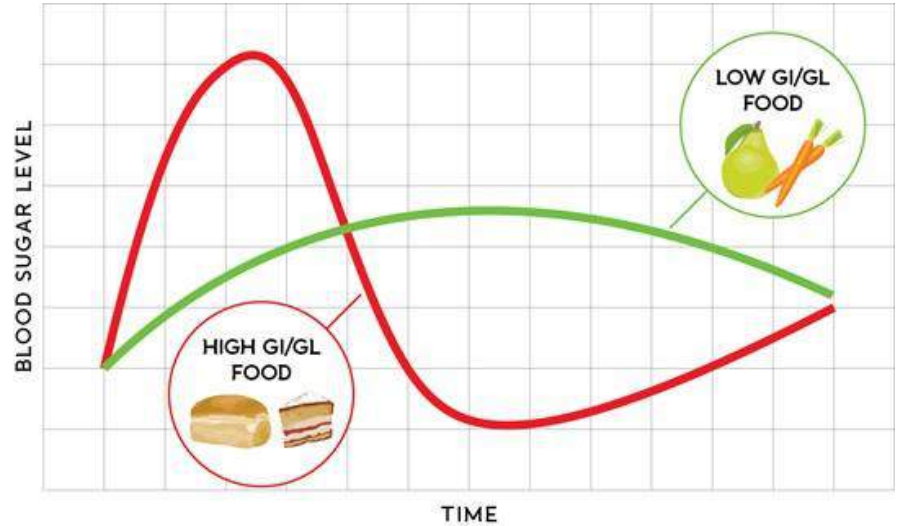
Düşük Glisemik İndeks

- Beyaz ekmek yerine tam tahıl ekmeği, tam buğday ekmeği veya çok tahıllı ekmek seçmek
- Kahvaltılık tahıl seçerken yulaflı, çavdarlı ve lifli olanları tercih etmek
- Tüketilen patates-pirinç miktarını azaltmak, kepekli makarna, bulgur tercih etmek

Glisemik Yük

- Glisemik yükü fazla besinlerin yerine, glisemik yükü düşük besinleri tercih etmek glisemik kontrolü iyileştirebilir

Diabetes Care January 2014 vol.37, supplement 1 s5-s13

Posa

- Glukoz emilimi → Kan şekeri
- Tokluk → Ağırlık yönetimi
- GIS
- 25 g/gün kadın
- 38 g/gün erkek
- 14 g/1000 kcal

- Şeker veya sodyum veya yağ ilave edilmiş besinler yerine, vitamin, mineral, posadan zengin meyve, sebze, tam taneli tahıllar, kurubaklagiller ve düşük yağlı süt ürünlerini tercih edilmesi tavsiye edilmeli

Diabetes Care January 2014 vol.37, supplement 1 s5-s13

Öğünde Tüketilmesi Gereken Karbonhidrat Miktarı

- Boy
- Kilo
- Yaş
- Yeme alışkanlıkları
- Fiziksel aktivite
- Diyabet hedefleri
- Diyabet ilaçları
- Kan yağları
- Genel durum
- Birey fazla kilolu ise, hedeflenen ağırlık

Ara Öğün

3 ara öğün yapmak zorunlu değil

Ana ve ara öğün sayısı/sıklığı

Alışkanlıklar ve kan şekerleri

Besin Etiketleri

- 100 gramdaki şeker, lif ve **toplam karbonhidrat**, protein, yağ miktarı
- Tüketilecek miktarın hesabı

Bir Porsiyon için Besin Değerleri		
		% Günlük Değer*
Kalori	164	Yağ Kalorisiz
Toplam Yağ	12g	18%
Doymuş Yağ	2g	10%
Trans Yağ	0g	
Kolesterol	0mg	
Sodyum	210mg	26%
Toplam Karbonhidrat	1g	2%
Lif	1g	4%
Şeker	2g	4%

	100 g	1 paket (50 g)
Enerji	130 kcal	65 kcal
Protein	2,5 g	1,25 g
Toplam Karbonhidrat	15,5 g	7,75 g
Posa	0	0
Şeker	2,5	1,25 g
Yağ	6,5	3,25 g

CHO (gram)

0-5

6-10

11-20

21-25

26-35

Seçenek sayısı

0

0.5

1

1.5

2

Diyabetli bireyler şekerli yiyecekler veya tatlı tüketebilir mi?

Karbonhidratları kendi aralarında değiştirmek şartıyla, tatlı da öğününün bir parçası olabilir.

- İçerdiği yağ ve
- yüksek enerji

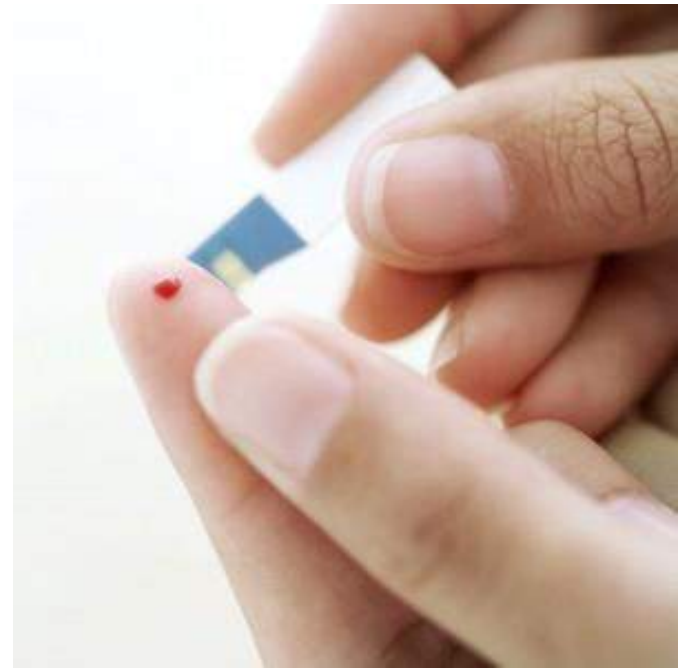

Özel günler ve küçük porsiyonlar

Diyabetik ürünler

- **Karbonhidrat içerebilir !!!**
- **Enerji içermeyen tatlandırıcılar:**
- Asesulfam-k, aspartam, sakarin, sukraloz, stevia
- **Enerji içeren tatlandırıcılar:**
- Şeker alkoller (polyoller)
- (sorbitol, mannitol, maltitol, ksilitol)

Karbonhidrat sayımı yaparken mutlaka hesaba katılmalıdır.

**Bir ürün ilk kez denendiğinde, küçük
bir porsiyon tüketilmeli
kan şeketine etkisi gözlemlenmeli**

Proteinler

- Vücudun temel yapı taşı
- İnsülin ihtiyacını değiştirmez
- Fazla tüketime bağlı ağırlık artışı
- 3 köfte kadar et/tavuk/balık 0 g karbonhidrat

Baklagiller

Kuru Fasulye + Pilav

Yağlar

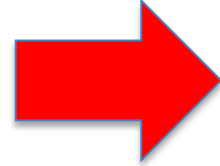
- Yağda eriyen vitaminlerin emilimi
- İnsülin ihtiyacını değiştirmez
- Fazla tüketimine bağlı ağırlık artışı

Light Ürünler

- Fazla tüketim

Günlük enerji

Karbonhidrat alımını
Kan şekeri ayarı
Kilo kontrolü

Etiket kontrolü

- Yağ yerine eklenen maddeler karbonhidrat içeriği
- kan şekerinizde beklenmeyen artışlar

Alkol

Enerjisi yüksek ağırlık artışı

- Hipoglisemi farkındalığı ve tedavisi
- Sık kan şekeri ölçümü

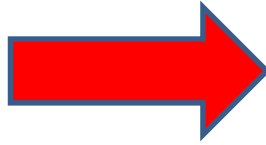

Alkol

- Yetişkin kadın 1 birim
- Yetişkin erkek 2 birim

• İnsülin

Geç
Hipoglisemi

- Aç karnına içki içmemek,
- Alkolün yanında yeteri kadar karbonhidrat tüketmek

- Karbonhidrat içeren içki için (bira, şarap vb) , içkinin **karbonhidrat miktarını hesaplamalı** ve öğünde tüketilmesi gereken karbonhidrat miktarı içinde değerlendirilmeli.

- Gece tüketilen alkol sonrası,
- kan şekeri düşme eğiliminde ise
- ara öğün atlanmamalı ve/veya ilave karbonhidrat alınmalı.

Glisemik kontrolü bozuk
Hipoglisemi riski yüksek
Kontrolsüz hiperlipidemi

Ağır hipoglisemi
Ketoz
Akut kardiyovasküler olay
Pankreatit
Karaciğer yağlanması

Egzersiziz

Karbonhidrat ihtiyacı

- Öncesi
- Sırası
- Sonrası sık ölçüm yapmak

Kan şekeri < 100 mg/dl ilave karbonhidrat

Beslenme günlüğü nasıl oluşturmalı?

1 HAFTA BOYUNCA

Ana ve ara öğünlerde tüketilen tüm besinler,
Porsiyon ölçüleri,
Öğün saatleri kaydedilir.

Porsiyon ölçülerine alışana kadar bir mutfak
terazisi kullanılabilir.

GÜNLÜK BESİN TÜKETİM FORMU

Tarih	Besin	Tükettiğim miktar	Karbonhidrat miktarı Karb. seçeneği/gram	Aktivite	Kan Şekeri	İnsülin Dozu	Notlar
Kahvaltı							
Ara öğün							
Öğle							
Ara Öğün							
Akşam							
Ara öğün							

GÜNLÜK BESİN TÜKETİM FORMU

Tarih	Besin	Tükettiğim miktar	Karbonhidrat miktarı Karb. seçeneği/gram	Aktivite	Kan Şekeri	İnsülin Dozu	Notlar
02.05.2014							
Kahvaltı 08:30	Beyaz peynir Kaşar peynir Zeytin Domates -salatalık Çavdar ekmeği	1 dilim 1 dilim 8 tane 3 dilim	45 g		98 133	3 u	
Ara öğün 10:45	Elma	1 büyük boy	30 g				
Öğle 12:50	Köfte Bulgur pilavı Yoğurt Salata	3 adet 4 yemek kaşığı 1 kase	30 12		150 124	4 u	
Ara Öğün	yemedim			1 saat yürüyüş			
Akşam 19:00	Domates çorbası Ispanak (pirinçsiz) Yoğurt Çavdar ekmeği	1 kase 4 yemek kaşığı 1 kase 2 dilim	15 5 12 30		60 129	3	
Ara öğün 21:30	Süt	1 bardak	12		118		

2.BASAMAK

ORTA DÜZEY

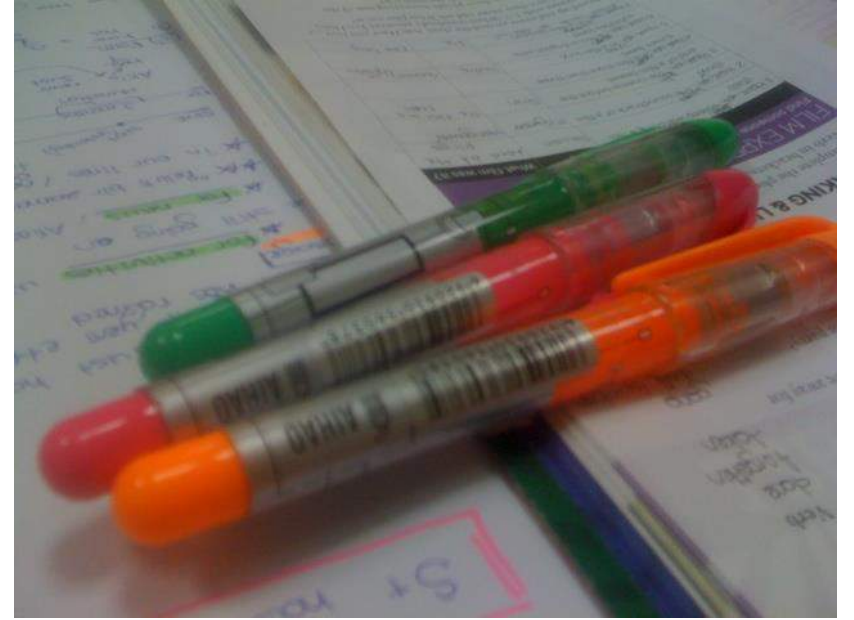
Beslenme günlüğünden yararlanarak yiyecek-
kan şekeri- egzersiz ilişkisi belirlenir

Besin tüketim kayıtları

Kan şekerleri takipleri

Renkli kalemler

Sabah 08:00	Şekersiz çay
	2 kibrit kutusu beyaz peynir
	3 ince dilim kepekli ekmek
	Domates-Salatalık- biber
Kuşluk 10:30	1 porsiyon meyve
Öğle 13:00	2 kepçe çorba veya 4 kaşık bulgur veya kepekli makarna
	2 köfte kadar et veya tavuk veya balık
	4 yemek kaşığı sebze yemeği
	Salata, 1 kase yoğurt
	2 ince dilim kepekli ekmek
	1 porsiyon meyve
İkinci 16:00	2 kibrit kutusu beyaz peynir + 3 kepekli grisini
Akşam 18:00	2 kepçe çorba veya 4 kaşık bulgur veya kepekli makarna
	2 köfte kadar et veya tavuk veya balık
	4 yemek kaşığı sebze yemeği
	Salata, 1 kase yoğurt
	2 ince dilim kepekli ekmek
	1 porsiyon meyve
Gece 23:00	1 su bardağı süt + 3 kepekli grisini

Sabah 08:00	Şekersiz çay
	2 kibrit kutusu beyaz peynir
	3 dilim kepekli ekmek
	Domates-Salatalık- biber
Kuşluk 10:30	1 porsiyon meyve
Öğle 13:00	2 kepçe çorba veya 4 kaşık bulgur veya kepekli makarna
	2 köfte kadar et veya tavuk veya balık
	4 yemek kaşığı sebze yemeği
	Salata, 1 kase yoğurt
	2 ince dilim kepekli ekmek
	1 porsiyon meyve
İkindi 16:00	2 kibrit kutusu beyaz peynir + 3 kepekli grisini
Akşam 18:00	2 kepçe çorba veya 4 kaşık bulgur veya kepekli makarna
	2 köfte kadar et veya tavuk veya balık
	4 yemek kaşığı sebze yemeği
	Salata, 1 kase yoğurt
	2 dilim kepekli ekmek
	1 porsiyon meyve
Gece 23:00	1 su bardağı süt + 3 kepekli grisini

1 orta boy meyve

1 ince dilim ekmek

4 yemek kaşığı baklagil

2-3 yemek kaşığı makarna

2-3 yemek kaşığı bulgur

1 su bardağı süt/yoğurt

.....

12-15 g CHO içerir

Sabah 08:00	Şekersiz çay
3 CHO SEÇENEĞİ	2 kibrit kutusu beyaz peynir
	3 dilim kepekli ekmek 3 CHO seçeneği
	Domates-Salatalık- biber
Kuşluk 10:30 1 CHO SEÇENEĞİ	1 porsiyon meyve 1 CHO seçeneği
Öğle 13:00	2 kepçe çorba veya 4 kaşık bulgur veya kepekli makarna 2 CHO seçeneği
6 CHO SEÇENEĞİ	2 köfte kadar et veya tavuk veya balık
	4 yemek kaşığı sebze yemeği
	Salata, 1 kase yoğurt 1 CHO seçeneği
	2 dilim kepekli ekmek 2 CHO seçeneği
	1 porsiyon meyve 1 CHO seçeneği
İkinci 16:00 1 CHO SEÇENEĞİ	2 kibrit kutusu beyaz peynir + 3 kepekli grisini 1 CHO seçeneği
Akşam 18:00	2 kepçe çorba veya 4 kaşık bulgur veya kepekli makarna 2 CHO seçeneği
6 CHO SEÇENEĞİ	2 köfte kadar et veya tavuk veya balık
	4 yemek kaşığı sebze yemeği
	Salata, 1 kase yoğurt 1 CHO seçeneği
	2 dilim kepekli ekmek 2 CHO seçeneği
	1 porsiyon meyve 1 CHO seçeneği
Gece 23:00 2 CHO SEÇENEĞİ	1 su bardağı süt + 3 kepekli grisini 2 CHO seçeneği

Sabah 08:00	Şekersiz çay
45 g CHO	2 kibrit kutusu beyaz peynir
	3 dilim kepekli ekmek 45 gr CHO - 3 CHO seçeneği
	Domates-Salatalık- biber
Kuşluk 10:30 15 g CHO	1 porsiyon meyve 15 gr CHO- 1 CHO seçeneği
Öğle 13:00	2 kepçe çorba veya 4 kaşık bulgur veya kepekli makarna 30 gr CHO – 2 CHO seçeneği
92 g CHO	2 köfte kadar et veya tavuk veya balık
	4 yemek kaşığı sebze yemeği 5 gr CHO
	Salata, 1 kase yoğurt 12 gr CHO – 1 CHO seçeneği
	2 dilim kepekli ekmek 30 gr CHO – 2 CHO seçeneği
	1 porsiyon meyve 15 gr CHO- 1 CHO seçeneği
İkindi 16:00 15 g CHO	2 dilim beyaz peynir + 3 kepekli grisini 15 gr CHO- 1 CHO seçeneği
Akşam 18:00	2 kepçe çorba veya 4 kaşık bulgur veya kepekli makarna 30 gr CHO- 2 CHO seçeneği
92 g CHO	2 köfte kadar et veya tavuk veya balık
	4 yemek kaşığı sebze yemeği 5 gr CHO
	Salata, 1 kase yoğurt 12 gr CHO- 1 CHO seçeneği
	2 dilim kepekli ekmek 30 gr CHO- 2 CHO seçeneği
	1 porsiyon meyve 15 gr CHO- 1 CHO seçeneği
Gece 23:00 27g CHO	1 su bardağı süt + 3 kepekli grisini 27 gr CHO- 2 CHO seçeneği

- Takip eden doktoru ile hedef kan şekerlerini belirlemek

Öğün öncesi için 70-120 mg/dl

2. saat tokluk şekeri içinde <140 mg/dl

- Hedefe uygun olmayan kan şekerlerini renkli kalemlerle işaretleyip ve sebebini belirlemek

Öğün	Tüketilmesi hedeflenen CHO miktarı	Kan şekeri	
Sabah	45 gr CHO / 3 karbonhidrat seçeneği	102	134
Ara	15 gr CHO / 1 karbonhidrat seçeneği		
Öğle	92 gr CHO / 6 karbonhidrat seçeneği	167	139
Ara	15 gr CHO / 1 karbonhidrat seçeneği		
Akşam	92 gr CHO / 6 karbonhidrat seçeneği	97	125
Ara	15 gr CHO / 1 karbonhidrat seçeneği		116

Kan şekeri hedeflenen değerlerin üzerinde seyrediyorsa

- İnsülin dozunu arttırmak gerekebilir, doktoruna danışmalı.
- Öğünde hedeflenenden fazla karbonhidrat tüketmiş olabilir.
- Fiziksel aktivite azalmış olabilir.
- Stresli olabilir.

- **Kan şekeri hedeflenen değerlerin altında seyrediyorsa;**
- İnsülin dozunu ayarlamak gerekebilir, doktoruna danışabilir.
- Ana veya ara öğünlerde eksik karbonhidrat tüketmiş olabilir.
- Öğünü atlamış veya geciktirmiş olabilir.

Karbonhidrat sayımı ileri düzeye ne zaman geçilebilir?

- İnsülin pompası veya hızlı/kısa etkili insülin kullanıyor ise,
- Tükettiği karbonhidrat miktarını hesaplayabiliyor ise,
- Kan şekeri, insülin, karbonhidrat ve egzersiz ilişkisini öğrendiyse.

3. BASAMAK

İLERİ DÜZEY

Tokluk kan şekeri

- Öğüne başladıktan sonraki bir-iki saat içinde ölçülen kan şekeri.
- Eğer 3. basamağa geçildiyse, tokluk kan şekeri mutlaka ölçülmelidir.
- Karbonhidrat/insülin oranının doğru hesaplanıp-hesaplanmadığının,
- Bolus insülin dozunun o öğüne uygun olup-olmadığını anlamamanın tek yolu budur.

Bazal insülin:

- Yemek yemediğiniz saatlerde ve gece boyunca kan şekerimizi dengede tutmak için gereken insülin
- Hedef, sağlıklı pankreasın normal insülin salgısını taklit etmektir.

Bolus insülin:

- Diyabetli bireyde, öğünde alınan karbonhidrata karşılık, bir sonraki öğüne kadar, kan şekerini hedef aralığa getirmek için ihtiyaç duyulan (hızlı/kısa etkili) insülin

Karbonhidrat/İnsülin oranı

Öğünde tüketilecek karbonhidrat miktarına göre, tokluk kan şekerini yaklaşık olarak öğün öncesi düzeylere döndürecek olan insülin miktarı

Örnek

Açlık kan şekeri: 100 mg/dl

Tokluk kan şekeri: 108

Kahvaltı:

1 su bardağı süt

2 kibrit kutusu peynir

8 zeytin

2 dilim salam

2 ince dilim çavdar ekmeği

½ domates, 2 sivri biber

Örnek

Açlık kan şekeri: 100 mg/dl

Tokluk kan şekeri: 108

Kahvaltı:

1 su bardağı süt

2 kibrit kutusu peynir

8 zeytin

2 dilim salam

2 ince dilim çavdar ekmeği

½ domates, 2 sivri biber

Örnek

Açlık kan şekeri: 100 mg/dl

Tokluk kan şekeri: 108

Kahvaltı:

1 su bardağı süt (1 kh seçeneği - 12 gr kh)

2 kibrit kutusu peynir

8 zeytin

2 dilim salam

2 ince dilim çavdar ekmeği (2 kh seçeneği- 30 gr kh)

½ domates, 2 sivri biber

Öğünde tüketilen karbonhidrat miktarı: 3 kh seçeneği - 42 gr

Örnek

Kahvaltıda tüketilen karbonhidrat miktarı: 42 g

3 ünite hızlı etkili insülin

Karbonhidrat / İnsülin oranı: $42/3 = 14$

İnsülin duyarlılık/düzeltilme faktörü

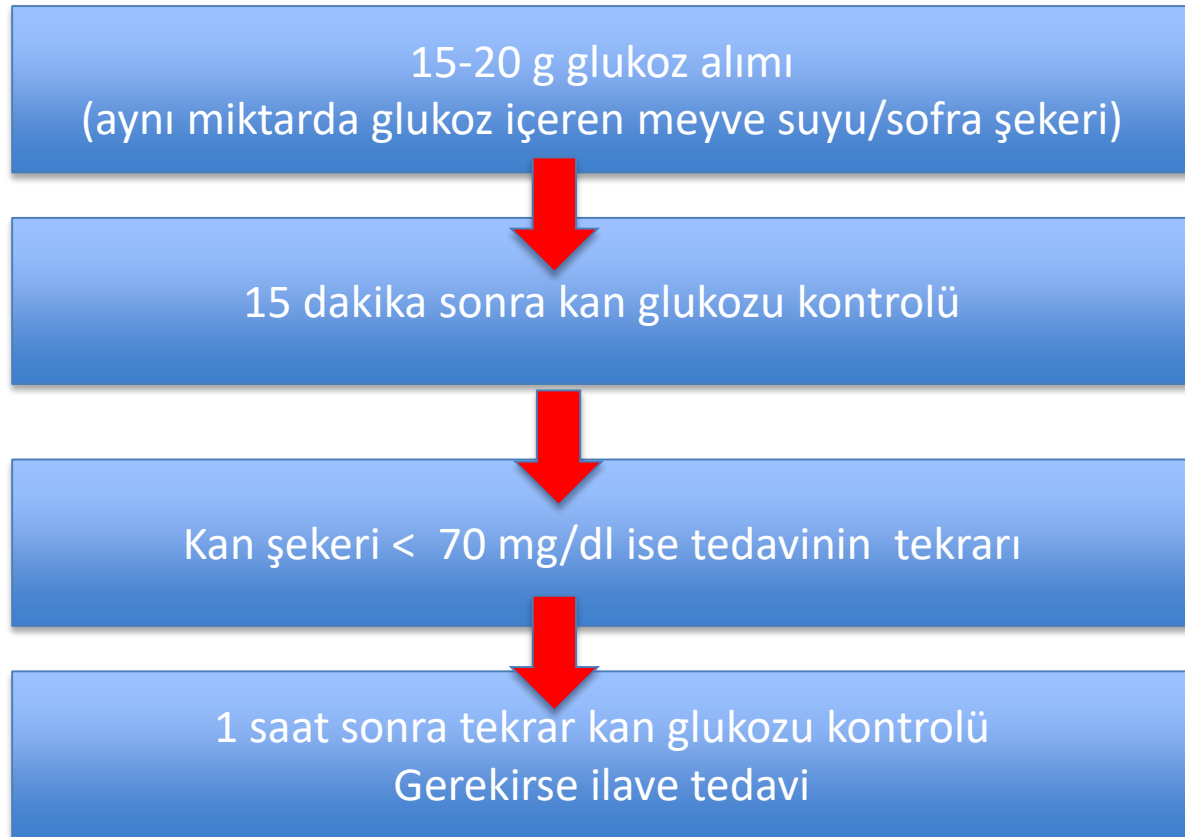
- 1 ünite hızlı veya kısa etkili insülinin kan şekerinde meydana getirdiği düşüş
- Öğün öncesi hedeflenen kan şekerine ulaşabilmek için insülin duyarlılık faktörünü kullanabiliriz.

Örnek

- Öğün öncesi kan şekeri: 250 mg/dl
- Öğün öncesi hedeflenen kan şekeri: 100 mg/dl
- İnsülin duyarlılık faktörü: 50
- $250 - 100 = 150$ mg/dl
- $150 : 50 = 3$ ünite düzeltme bolusu

Hipoglisemi

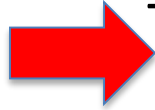
Kan şekeri <70 mg/dl

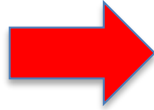
Bir sonraki öğün

>30 dakika

15-20 g karbonhidrat içeren bir ara öğün

< 30 dakika

öğün öne çekilebilir

Öğün öncesi hipoglisemi varsa...

- İnsülin miktarını azaltılabilir
- Karbonhidrat miktarını arttırabilir.

- Örneğin öğün öncesi kan şekeri: 60 mg/dl
İnsülin duyarlılık faktörü :40 mg/dl
- Öğün öncesi hedef kan şekeri: 100 mg/dl
- Vücut ağırlığını kontrol etmeye çalışıyor,
insülin dozunu 1 ünite azaltabilir.
- Düşük veya ideal vücut ağırlığında ise, insülin
dozunda değişiklik yapmayıp öğüne 15 g
karbonhidrat ilave edebilir.

Karbonhidrat/insülin oranı

- Kişiden kişiye
- Öğünden öğüne
- Hafta içi- hafta sonu günlere
- Fiziksel aktiviteye (az veya fazla olmasına göre) değişir

- Günlük insülin dozunda değişiklik
- Vücut ağırlığında değişiklik
- Egzersiz
- Stres
- Çalışma saatleri değişikliği

‘Doktoruna, diyetisyenine, diyabet hemşiresine danışmalı’

Sağlıklı beslenme herkes için ortaktır.

Karbonhidrat sayımı, sadece karbonhidratların hesaplanarak tükertilmesi prensibine dayalı bir öğün planlama yöntemi değildir.

Tek fark;

Kendini kendi izleme;

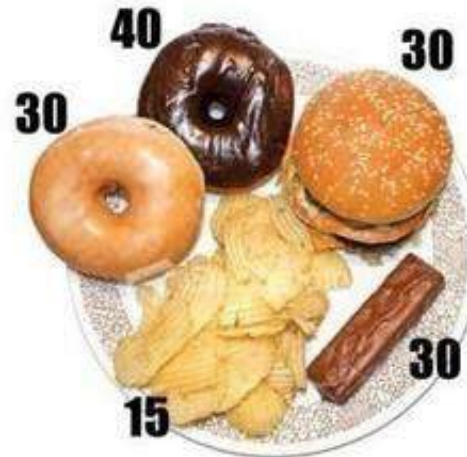
- ‘Kan şekeri ölçümlerinin yapılması
- Kan şekeri ve yediklerinize uygun insulin dozunun belirlenmesi’ gerekliliğidir.

Teşekkür ederim...

How you see a plate of food...

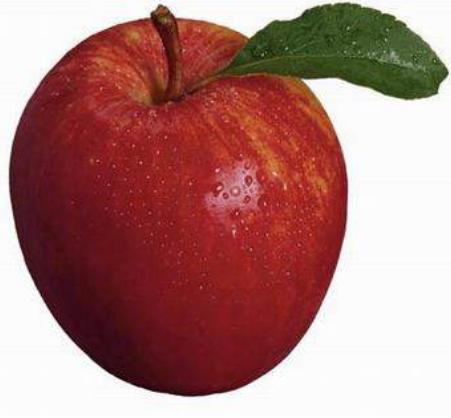
How I see a plate of food..

49. DİYABET YAZ KAMPI 21-29 HAZİRAN KUŞTUR TATİL KÖYÜ

1 küçük elma

12 kiraz

1 ince dilim ekmek

4 yemek kaşığı baklagil

2-3 yemek kaşığı makarna

2-3 yemek kaşığı bulgur

¼ simit

1 su bardağı süt/yoğurt

1 yemek kaşığı bal

.....

12-15 g CHO içerir

SABAH

1 dilim beyaz peynir
1 dilim kaşar peynir
4 zeytin
1 yemek kaşığı bal
½ simit
Domates-salatalık

ARA

1 büyük elma

SABAH

1 dilim beyaz peynir

1 dilim kaşar peynir

4 zeytin

1 yemek kaşığı bal

½ simit

Domates-salatalık

ARA

1 büyük elma

SABAH

1 dilim beyaz peynir

1 dilim kaşar peynir

4 zeytin

1 yemek kaşığı bal

½ simit

Domates-salatalık

45 g cho

ARA

1 büyük elma

30 g cho

ÖĞLE

3 köfte

Salata

1 kase yoğurt

1 ince dilim çavdar ekmeği

12 kiraz

ARA

1 dilim beyaz peynir

1 dilim çavdar ekmeği

ÖĞLE

3 köfte

Salata

1 kase yoğurt

1 ince dilim çavdar ekmeği

12 kiraz

ARA

1 dilim beyaz peynir

1 dilim çavdar ekmeği

ÖĞLE

3 köfte

Salata

1 kase yoğurt

1 ince dilim çavdar ekmeği

12 kiraz

42 g cho

ARA

1 dilim beyaz peynir

1 dilim çavdar ekmeği

15 g cho

AKŞAM

8 kaşık kuru fasulye
4-5 yemek kaşığı bulgur
Salata
2 ince dilim çavdar ekmeği

ARA

1 su bardağı süt
1 küçük elma

AKŞAM

8 kaşık kuru fasulye
4-5 yemek kaşığı bulgur
Salata
2 ince dilim avdar ekmeği

ARA

1 su bardağı süt
1 küçük elma

AKŞAM

8 kaşık kuru fasulye
4-5 yemek kaşığı bulgur
Salata
2 ince dilim çavdar ekmeği

90 g cho

ARA

1 su bardağı süt
1 küçük elma

27 g cho

Öğün	Hedef cho	Tüketilen CHO	Kan şekeri		İnsülin
Sabah	45 g cho	45 gr CHO / 3 karbonhidrat seçeneği	87	135	
Ara	15 g cho	30 gr CHO / 2 karbonhidrat seçeneği			
Öğle	60 g cho	42 gr CHO / 3 karbonhidrat seçeneği	170	140	
Ara	30 g cho	15 gr CHO /1 karbonhidrat seçeneği			
Akşam	75 g cho	90 gr CHO / 6 karbonhidrat seçeneği	64	139	
Ara	30 g cho	27 gr CHO / 2 karbonhidrat seçeneği		124	

Karbonhidrat/insülin: 15 /1

İnsülin duyarlılık faktörü: 35

Öğün	Hedef cho	Tüketilen CHO	Kan şekeri		İnsülin
Sabah	45 g cho	45 gr CHO / 3 karbonhidrat seçeneği	87	135	3 u
Ara	15 g cho	30 gr CHO / 2 karbonhidrat seçeneği			
Öğle	60 g cho	42 gr CHO / 3 karbonhidrat seçeneği	170	140	2 + 3 =5 u
Ara	30 g cho	15 gr CHO /1 karbonhidrat seçeneği			
Akşam	75 g cho	90 gr CHO / 6 karbonhidrat seçeneği	64	139	6 - 1 =5 u
Ara	30 g cho	27 gr CHO / 2 karbonhidrat seçeneği		124	

Karbonhidrat/insülin: 15 /1

İnsülin duyarlılık faktörü: 35

Hedef karbonhidrat: 70 g

Hedef karbonhidrat: 70 g

Hamburger
Orta boy patates
1 büyük ayran

Hamburger (30 g cho)
Küçük boy patates (26 g cho)
1 büyük ayran (12 g cho)

Toplam karbonhidrat : 68 g

